

بررسی تأثیر آموزش چگونگی مراقبت از خود بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به سرطان مری بعد از عمل جراحی ازوفاژکتومی

عارفه داودی*، دکتر منیره انوشه**، دکتر ربابه معماریان***

نویسنده‌ی مسئول: تهران، دانشکده‌ی علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس anooshehm@hotmail.com

دریافت: ۸۴/۷/۱۸ پذیرش: ۸۵/۵/۳۰

چکیده

زمینه و هدف: مشکلات جسمی و عوارض عمده پس از عمل جراحی سرطان مری به عنوان فاکتورهای تأثیرگذار بر کیفیت زندگی شناخته شده است. به طوری که این علائم اثرات سوئی بر ابعاد روحی - روانی، اجتماعی و عاطفی بیماران داشته است. این پژوهش به منظور بررسی تأثیر آموزش چگونگی مراقبت از خود بر کیفیت زندگی بیماران مبتلا به سرطان مری بعد از عمل جراحی ازوفاژکتومی در بیمارستان‌های منتخب دانشگاه علوم پزشکی تهران انجام شده است. **روش بررسی:** در این مطالعه‌ی نیمه تجربی ۷۷ نفر از بیماران مبتلا به سرطان مری به طور غیرتصادفی با توجه به مشخصات نمونه‌ها (سن ۳۵ سال و بالاتر و عمل جراحی با روش ترانس هیپاتال) در گروه مورد و شاهد مورد مطالعه قرار گرفتند. ابزار گردآوری داده‌ها شامل پرسشنامه‌ی اطلاعات دموگرافیک، پرسشنامه‌ی کیفیت زندگی (SF_{36}) و چک لیست مشکلات جسمی بیماران سرطان مری می‌باشد. سه جلسه‌ی نیم ساعته‌ی آموزش چهره به چهره برای ۴۰ نفر از بیماران و خانواده‌هایشان اجرا شد و ۳۷ نفر از بیماران به عنوان گروه شاهد در نظر گرفته شدند. کیفیت زندگی بیماران تحت عمل جراحی ازوفاژکتومی و تعداد مشکلات بیماران در هر دو گروه، در دو مرحله‌ی قبل از اجرای آموزش و عمل جراحی و یک ماه پس از اجرای آموزش و عمل جراحی به وسیله‌ی پرسشنامه‌ی SF_{36} و چک لیست بررسی مشکلات سنجیده شد و در پایان میزان کیفیت زندگی و تعداد مشکلات دو گروه مقایسه گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها توسط نرم افزار SPSS انجام شد.

یافته‌ها: آزمون آماری T مستقل با $P=0/53$ نشان داد که نمره‌ی کل کیفیت زندگی قبل از اجرای مداخله در دو گروه اختلاف معنی‌داری ندارد به علاوه همین آزمون با $P=0/46$ بیان‌گر این مطلب است که نمره‌ی کل کیفیت زندگی بعد از مداخله در دو گروه اختلاف معنی‌داری ندارد. اما آزمون آماری T زوجی با $P=0/35$ نشان داد که نمره‌ی کل کیفیت زندگی در گروه آزمون قبل و بعد از مداخله اختلاف معنی‌داری دارد و به علاوه همین آزمون با $P=0/09$ نشان داد که نمره‌ی کل کیفیت زندگی در گروه شاهد قبل و بعد از مداخله اختلاف معنی‌داری دارد. آزمون ضریب همبستگی پیرسون با $P>0/05$ نشان داد که بین متغیرهای دموگرافیک با نمره‌ی کل کیفیت زندگی ارتباط معنی‌داری وجود ندارد. آزمون آماری T زوجی با $P=0/05$ نشان داد که تعداد مشکلات بیماران بعد از اجرای آموزش کاهش یافته است.

نتیجه‌گیری: آموزش چگونگی مراقبت از خود بعد از عمل جراحی ازوفاژکتومی بر ارتقای کیفیت زندگی بیماران و کاهش مشکلات آنان مؤثر بوده است، از این رو با توجه به زمان پیگیری اثرات آموزش (یک ماه)، حجم نمونه و اثربخشی این مداخله، انجام مطالعات گسترده‌تر توصیه می‌شود.

واژگان کلیدی: سرطان مری، عمل جراحی ازوفاژکتومی، کیفیت زندگی، مراقبت از خود، آموزش چهره به چهره

*کارشناس ارشد پرستاری، دانشگاه تربیت مدرس

**دکترای آموزش بهداشت، استادیار دانشگاه تربیت مدرس

***دکترای پرستاری، استادیار دانشگاه تربیت مدرس